

Enquête: De problematiek van de jonge tandarts

Samenvatting. Deze bijdrage is een redactionele bewerking van het gelijknamige artikel dat onlangs in het Belgisch Tijdschrift voor Tandheelkunde is verschenen (*Belg Tijdschr Tandheelkd* 1990; 1: 34-42). Er wordt verslag gedaan van een enquête die werd gehouden onder jonge Vlaamse tandartsen met een praktijkervaring van niet meer dan tien jaar. Doel was inzicht te verkrijgen in de omvang van de praktijk, de werkdruk, de mate van bevrediging in het werk, het inkomen en de toekomstverwachtingen. De antwoorden onthullen enkele verborgen problemen van jonge tandartsen.

ROMBAUT H, DECALUWE M. Enquête: De problematiek van de jonge tandarts. *Ned Tijdschr Tandheelkd* 1991; 98: 18-9.

1 Inleiding

Om een objectieve indruk te krijgen van de situatie waarin jongere tandartsen met nog weinig praktijkervaring zich bevinden, hield de Brugse Tandheelkundige Kring (BTK) – een lokale afdeling van het Verbond der Vlaamse Tandartsen (VVT) met 149 leden – in 1989 een anonieme enquête.

2 De enquête

De doelgroep bestond uit tandartsen die zich tussen 1978 en 1989 hadden gevestigd. Hun werden – om de specifieke problematiek van de beginnende tandarts in al haar facetten te kunnen belichten – ongeveer 35 vragen (met onderversies) voorgelegd die waren ondergebracht in de volgende rubrieken:

- Inkomsten en uitgaven
- Beroepsvoldoening
- Dienstverlening van de beroepsorganisatie (VVT en BTK)
- Enthousiasme voor het beroep
- Persoonlijke opmerkingen
- Zakelijke en financiële cijfers.

In het streven naar een eenvoudige invulling en verwerking van de enquête werden uitsluitend 'meerkeuzevragen' en 'ja-neen-genen mening-vragen' gesteld. In totaal werden 117 enquêteformulieren verstuurd, waarvan er 61 (52%) werden terugontvangen en 59 (50,4%) voor verwerking in aanmerking kwamen.

3 Resultaten¹⁾

3.1 Inkomsten en uitgaven

Het gaat blijkbaar goed met de jonge tandarts, want 85% is tevreden over zijn vestigingsplaats, vindt dat zijn patiëntenbestand meevalt of groeit en verklaart dat de afbetaling van zijn installatie vlot verloopt. De helft vindt wel dat de exploitatiekosten (zonder installatie) duidelijk te hoog uitvallen en dat een beter inzicht in beheer en boekhouding veel zou helpen.

De collectief overeengekomen tarieven (anno 1988) worden door 70% als behoorlijk beschouwd; 37% vindt zijn netto-inkomen krap, te klein of veel te klein en 63% vindt dit voldoende of ruim voldoende.

Voor produkten koopt maar liefst 76% bij postorderbedrijven en 40% staat afwijzend tegenover het bezoek van vertegenwoordigers van dental depots.

3.2 Beroepsvoldoening

Het beroep van tandarts wordt door jonge tandartsen als stress veroorzakend ervaren. Stressveroorzakende factoren zijn:

- de geringe belangstelling van de patiënten: 53%;
- de vrees voor patiëntenverlies bij het falen van een behandeling: 44%;
- de soms zware verantwoordelijkheid: 39%;
- de grote concentratie die het werk vereist: 37%.

Toch vindt men in de uitoefening van het beroep ook veel voldoening, vooral door:

- het gespecialiseerd medische niveau: 68%;
- het sociale karakter van het beroep: 49%;
- het inkomen: 40%;

Bronnen van ergernis in de dagelijkse praktijk zijn, behalve de geringe belangstelling van de patiënten (53%), ook de grote onkosten (47%) en de concurrentie (34%).

Het geïsoleerde bestaan binnen de samenleving wordt meestal goed opgevangen door eigen initiatieven (64%) en slechts 10% vraagt in dit verband om (ontspannings)activiteiten georganiseerd door de beroepsorganisatie.

3.3 Dienstverlening van de beroepsorganisatie

3.3.1 Bij de vestiging

Er worden in de enquête een reeks initiatieven gesuggereerd:

H. Rombaut, LTH¹⁾
M. Decaluwe, LTH²⁾

¹⁾ Lid Brugse Tandheelkundige Kring

²⁾ Voorzitter Werkgroep Ledendienstverlening Verbond der Vlaamse Tandartsen.

Trefwoorden: **Praktijkvoering**

Datum van acceptatie: 27 juli 1990.

Adres: Brugse Tandheelkundige Kring (BTK), p/a Kapellestraat 32, 8020 Oostkamp, België.

- een jaarlijkse informatie-avond voor jonge tandartsen vindt 76% noodzakelijk;
- het mentorschap van een oudere tandarts gedurende het jaar van vestiging vindt 68% zeer nuttig;
- een vertegenwoordiger (junior master) in het afdelingsbestuur van de beroepsorganisatie stelt 78% op prijs;
- de gedachte om de beroepsorganisatie als informatiebron te kunnen benutten bij het zoeken van een vestigingsplaats spreekt 69% aan, hoewel bij de vraag of men destijds meer hulp had verwacht van de beroepsorganisatie bij de keuze van de vestigingsplaats, slecht 10% met 'ja' antwoordt.

3.3.2 Professionele informatie

Er blijkt een duidelijk tekort te zijn aan professionele informatie. Men mist voldoende kennis over:

- juridische aspecten: 71%
- fiscale aspecten: 68%
- sociale wetgeving: 66%
- nomenclatuur: 47%

Dit tekort aan kennis kan het best worden verholpen door een studieboek met aanvulbladen (49%); artikelen in het officiële periodiek van de beroepsorganisatie (44%).

Bijna 40% vindt inzicht in de organisatiestructuur van de beroepsorganisatie belangrijk.

3.3.3 Wetenschappelijke informatie

Het aanbod van postacademisch onderwijs door de beroepsorganisatie (VVT) vindt 68% voldoende groot en dit aanbod heeft slechts van 51% de belangstelling boven andere PAOT-aanbiedingen. Om de kosten wordt door 46% wel eens afgezien van inschrijving en 80% heeft geen speciale reden om weg te blijven bij voordrachten. Voor de overige 20% gelden de volgende redenen:

- minder goede sfeer
- het programmeren van minder bekende sprekers

- weinig interessante onderwerpen voor jonge tandartsen
- te theoretische beschouwingen

3.4 Enthousiasme voor het beroep

Op een desbetreffende vraag antwoordt 66% met veel ambitie het beroep uit te oefenen en 3% oefent het beroep met weinig tot geen animo uit; 19% staat daar tussenin en 'neemt alles zoals het komt'.

De meerkeuzevraag 'Indien de gelegenheid zich zou voordoen dan...' leverde de volgende opvallende antwoorden op:

- werk ik gewoon door tot mijn pensioengerechtigde leeftijd: 29%
- ga ik mij specialiseren: 25%
- ga ik half-time werken: 22%
- associeer ik mij met een collega: 19%
- ga ik naar het buitenland: 12%
- ga ik full-time in dienstverband werken: 10%
- zoek ik aanvullende verdiensten: 15%
- verander ik van beroep: 12%
- stop ik over enkele jaren volledig: 5%

3.5 Persoonlijke opmerkingen

Menig ondervraagde maakte dankbaar van de gelegenheid gebruik om over bepaalde onderwerpen opmerkingen te maken. Vooral het gemis aan collegialiteit ('Collegialiteit bestaat niet meer tussen tandartsen in een stad; men vreest iedereen als concurrent...'), de noodzaak van bijscholing, het minder goede werk van sommige collega's ('Ik hoop dat sommige van onze collega's zich eens bezinnen op hun geleverde werk') en de informatieve rol van de beroepsorganisatie kwamen naar voren.

3.6 Zakelijke en financiële cijfers

Op de vraag naar de bruto-ontvangsten in het eerste volledige praktijkjaar werd door bijna allen een openhartig antwoord gegeven. Ondanks de uiteenlopende bedragen, soms zeer extreem (variërend van

f 720.000,- tot f 36.000,- bruto ontvangsten), kan op basis van de gemiddelden per diplomajaar (lees: startjaar of eerste volledige praktijkjaar) worden geconcludeerd dat de bruto-ontvangsten van het eerste volledige praktijkjaar van jaar tot jaar dalen. In 1979 kon de beginnende tandarts nog op een gemiddelde jaarontvangst rekenen van f 272.700,-. In 1987 was dit amper f 142.920,-, waarbij - ruw geschat - rekening moet worden gehouden met f 180.000,- jaarlijkse onkosten (afschrijving, rente en exploitatiekosten).

Een andere vraag betrof het gemiddeld aantal patiënten per week in 1988. De eerste antwoorden zijn misschien meer hoopgevend: hoe meer jaren praktijk, hoe meer patiënten men per week behandelt. Wie in 1979 met de praktijk begon, had in 1988 gemiddeld 64 patiënten per week. Wie in 1985 van start ging, behandelde in 1988 gemiddeld slechts 32 patiënten per week.

Interessant is misschien ook het gegeven dat de behandelingsduur van gemiddeld 60 minuten per patiënt bij de jonge tandarts met één jaar praktijk, daalt naar gemiddeld 40 minuten per patiënt bij de oudere tandarts met tien jaar praktijk.

- Verreweg de meesten verklaren veel last te hebben van stress, hetzij door 'het tekort aan werk' (27%), hetzij door financiële zorgen (66%).
- In de laatste acht jaar zijn de bruto-inkomsten in het eerste volledige praktijkjaar maar liefst met 50% gedaald en dat terwijl de exploitatiekosten daarentegen zijn gestegen.

Samenvattend komen de auteurs tot de slotsom dat de jonge Vlaamse tandarts zich bewust is van zijn situatie en zijn financiële problemen aanvaardt. Hij is overtuigd van de degelijkheid van zijn werk, maar kent niettemin faalangst en vrees voor patiëntenverlies, stoot zich voornamelijk aan de geringe belangstelling van de patiënten, de grote exploitatiekosten en ook aan het gemis aan collegialiteit.

Toch kent ook België zijn werkloze tandartsen, gelet op het anonieme enquêteformulier met slechts één alleszeggend zinnetje erop: 'Graag had ik een job, full-time of half-time!'

4 Conclusies

- Meer dan 85% van de ondervraagden is tevreden over zijn vestigingsplaats, zijn patiëntenbestand en het afbetalingspatroon van de installatie. Maar 37% vindt zijn netto-inkomen onvoldoende.

*) Alle vermelde percentages zijn berekend op basis van de 59 voor verwerking in aanmerking komende enquêteformulieren. De som van de antwoordpercentages is niet altijd gelijk aan 100 omdat niet iedereen alle vragen beantwoordde, soms meer mogelijkheden door één persoon werden aangegeven en de percentages zijn afgerond op een heel getal.

Summary

INQUIRY: THE ACTUAL SITUATION OF THE YOUNG DENTIST

Key words: Dental economics - Dental practice management

A local department of the Verbond van Vlaamse Tandartsen started an anonymous inquiry in 1989. The major goal was to have a complete view of the actual situation of young dentists, practicing no longer than ten years. By having a more than 50% response, it was possible to draw some unexpected conclusions. The inquiry shows some interesting facts about his income, his expectations for the future and his affection for the profession. Questions about income, number of patients and number of hours, spent weekly in practice, were readily answered.